

DEFI – Vergilendirme (Bay C'nin Aylaklığı)

Finans piyasasının temeli de bütün ekonomi teorilerinde olduğu gibi arz ve talebe dayalıdır. Teorik olarak arz edenin ilgili kıymetle alakalı kabul edebileceği fiyat talep edenin ödeyebileceği ile çakışırsa işlem gerçekleşir.

Aracı kurumlardan kripto varlık alışverişi yapmanın basitliği hepimiz malumu, o konuyu uzun uzadıya anlatmaya gerek yok.

Biaz daha uzun bir gelecekte de örnek verelim.

Blokzincir uygulamalarında bu konu biraz farklıdır; çünkü önceki yazımızda bahsettiğimiz güven ve riskten korunma enstitüleri ortalıkta yoktur. Borcun ödenmemesi durumunda haciz, icra, takip işlemlerini gerçekleştirebilecek kurum eksikliği bizleri tek bir çözüme ulaştırır: teminat bağlamak.

Yönetici bir kurum olmadığında, gelir elde etmek için blokzincir'de yer alan kıymetini sisteme sokanlar arzı oluşturur. Eğer teminatı bir çözüm olarak kabul edersek ise ilgili kıymetin değerinin artacağı düşüncesinde olanlar ise talep ayağında yer alırlar. (Yoksa borçlanmak için neden elimizdeki varlığı teminat olarak verelim?)

Konunun yüzlerce bacağı olduğundan ve henüz hiçbir regülasyon ülkelerce gerçekleşmediğinden, biz sadece blokzincir üzerinde gerçekleşecek bir borçlanma hikayesinin vergisel boyutuna bakalım:

Gelir Vergisi Kanunu'nda gelir çeşitleri 7 adet olmak üzere sayılmıştır. Sorun burada başlamaktadır; hala birçok ülkede kripto varlıkların nevi konusunda tartışmalar sürmektedir. Bir yatırım aracı mı olduğu, yoksa para kazanılan bir menkul değer mi olduğu; hatta bazı ülkelerde ödeme aracı olarak kullanılan bir efektif mi olduğu hala tartışılmaktadır. Ülkemizde de bu

sınıflandırma yapılmamıştır, sadece aracı şirketlerin çalışmaları için düzenlemeler bu sene itibari ile yapılmıştır.

Benim görüşüm bu varlıkların menkul kıymet olarak değerlendirilmesi ve vergiye tabi tutulması şeklindedir.

Basit örneğimizde Bay C, aracı şirketlerden Temmuz 2024'te aldığı 100.000 dolar tutarındaki varlığı korumuş, sene sonunda ise bu varlığın piyasa değeri 120.000 dolara ulaşmıştır. Bay C'nin Temmuz ve yıl sonu itibari ile değerlendirme yaparak değer artış kazancı üzerinden vergi ödemesi vergilendirme ilkesinin doğal sonucudur. Ama değildir de, yazımızın sonunda görebileceğiniz gibi.

Diğer örneğe dönersek:

Bay A'nın elinde tanesi 1.000 USD olan 1.000 birim kripto para (Atılğanex) bulunuyor ve bunu uzun süre korumak istediğinden piyasaya arz etmek istiyor. Müzmin bir aylak olan Bay C ise aşık olduğu kadınla kafasında kurduğu gelecekte ilgili Atılğanex'te gelecekte öngördüğü artışın (% 50) çok işine yarayacağını, Moda'da belki de basit bir ev almaya yeteceğini düşünüyor.

Bay A, Bay C'nin blokzincir piyasasında ortaya koyabildiği 200 birim Atılğanex'i teminat olarak kabul ediyor ve yine piyasa fiyatlamasına uygun olarak 1.000 USD sabit fiyattan 1 yıllığına % 4 faiz getirisine razı oluyor. Birnevi swap işlemi gerçekleştiriyorlar.

1 sene sonrasında Kripto para artmak bir yana, Amerikalı bir uzay seyyahının attığı 4 twit sonrası % 30 azalıyor. Faizin ödenme zamanı geldiğinde iki tarafın durumlarına tekrar bakalım:

Bay A: 1.000.000 USD değerinde varlık arz etmişti; sonunda 1.040.000 USD (unutmayalım fiya sabitlenmişti) değerinde varlığa sahip oldu.

Bay C: Eldeki varlığın değeri 700.000 USD'ye düştüğü için 300.000 USD'ye babasından kalan Sıraselviler'deki evi sattı, kalan 40.000 USD'lik faiz ödemesi içinde evdeki resimleri elden çıkardı.

Burada vergilendirilebilecek tek tutar Bay A'nın elde ettiği faiz gelirdir. Banka faizinden tek farkı Gelir Vergisi Kanunu 75.Madde 2/7'de bahsedilen bir kurumun ortada olmaması, ikincil mevzuatta da vergilendirme boyutuna atıfta bulunulmaması, dolayısı ile GVK Geçici 67.madde uyarınca tevkifat yapılamamasıdır.

Bay A, yıllık Gelir Vergisi Beyannamesinde bu tutarı beyan etmelidir. Bu GV konuları içerisinde yer alan menkul kıymet kazancıdır.

Eğer kripto para Bay C'nin istediği gibi artsaydı, görüşümüze göre, iki taraf da ayrıca değer artış kazancını yine kendileri, 2024 yılı için uygulanan 87.000 TL'nin üzerinde olduğu için beyan edeceklerdi.

Görüldüğü gibi beyan usulüne dayalı vergi sistemlerinde yukarıda bahsettiğimiz durum güvenlik müessesesi açısından sorun olacaktır. Bu durumda devlet; ilgili ekosisteme regülasyon mu yazacaktır, yoksa tevkifatın usulünü değiştirerek beyanda ısrar mı edecektir; o gelecek on yılın tartışması.

Belki daha fazlasının, çünkü Bakanımızın açıkladığı üzere kripto varlıklar üzerinden vergi alınması artık gündemimizde değil! Piyasadaki para da enerji gibi vardan yok, yoktan var edilmediğine göre kaybedenlerin olduğu ortamda kazananlar da mevcut. Vergisiz.

Bay C ve Bay A riski bildikleri sürece oturdukları yerden ticarete devam edebilirler. Aylak aylak.